

Er ref: Thomas Björkman
Diariernr: NV-03370-20

Olof Åkesson
registrator@naturvardsverket.se

Yttrande över NV-03370-20 Remiss av vägledning om energihushållningsplaner

Sammanfattning

Skogsindustrierna tackar för möjligheten att svara på remissen av vägledning om energihushållningsplaner. Sammanfattningsvis anser Skogsindustrierna att:

- Skogsindustrierna jobbar ständigt med att effektivisera sina processer och använder sig i stor utsträckning av certifierade energiledningssystem. För företag med energiledningssystem ger energihushållningsplaner inget mervärde.
- Energieffektiviseringsmålet är nationellt och Naturvårdsverket och Energimyndigheten gör en felaktig tolkning när det bryts ner på bransch eller enhet. Målet är dessutom definierat som tillförd energi per BNP och utgår därmed både från energi och produktion. Det är därmed vidare än bara energi.
- Vägledningar är till för att underlätta både för myndigheter och verksamhetsutövare. Utkastet till vägledning är mer omfattande och går längre än vad lagstiftningen motiverar och syftet med vägledningen.
- Vägledningen ställer krav på en allt för hög detaljnivå, i synnerhet på att åtgärder som inte anses kostnadseffektiva ska redovisas. Detta leder till en orimlig administrativ börda både för företag och granskande myndighet, resurser som istället kan användas för att genomföra effektiva åtgärder.
- Verksamheten måste ha rådighet över sina åtgärder och det måste vara företagen som avgör vilka åtgärder som genomförs. Verksamheterna är bäst på att bedöma vilka investeringar som är lämpliga att göra och när.

Skogsindustriernas yttrande

Generellt om effektiv energianvändning

Skogsindustrin använder energi för att förädla skogsråvara till produkter som gör nytta i samhället och bidrar till välbefinnande. Energianvändning är förädling och är i sig önskvärd. Skogsindustrin är Sveriges största energianvändare och använder nästan 80 TWh årligen. Skogsindustrin är en nästan fossilfri bransch och ca 96% av bränsleanvändningen är fossilfri. Generellt anser Skogsindustrierna att energianvändningen inom industrin ska styras av kostnad och inte av administration eller tillstånd.

Skogsindustrin jobbar ständigt med att effektivisera sina processer. Ett enskilt bruk kan ha flera personer som jobbar heltid med detta. De flesta företagen inom skogsindustrin använder sig av certifierade energiledningssystem där ständiga förbättringar är en utgångspunkt. Ständiga förbättringar är en förutsättning för företagets konkurrenskraft och detta är en central del i företagets dagliga verksamhet. För företag med energiledningssystem ger energihushållningsplaner inget mervärde.

Lönsamma energieffektiviseringar kommer ofta i samband med investeringar som förbättrar verksamheten. Det kan gå lång tid mellan stora investeringar, varför effektiviseringsinvesteringar kan komma stegvis och vara ojämnt fördelade mellan olika enheter.

Energieffektiviseringsmålet är nationellt

När politiken satte målet om energieffektivisering var de tydliga med att det är ett nationellt mål där mängden tillförd energi per BNP ska sjunka. Alla sektorer ska bidra, men det finns inte mål satta om hur mycket. Naturvårdsverket och Energimyndigheten har inte mandat att tolka det nationella målet som applicerbart per sektor, bransch eller verksamhet. Däremot är energieffektivisering något som branscher och verksamheter arbetar med.

<https://www.regeringen.se/artiklar/2017/08/sverige-ska-na-50--energieffektivisering--arbetet-har-inletts/>

Sveriges energieffektiviseringsmål är satta på nationell nivå och låter sig inte brytas ner på verksamhetsnivå. Det är ett allt för snävt synsätt och riskerar att leda till suboptimeringar och urholka svensk industris konkurrenskraft. Målet är dessutom definierat som tillförd energi per BNP och utgår därmed både från energi och produktion. Det är därmed vidare än bara energi och ger, implicit, ett tydligt utrymme för en ökad energianvändning givet att förädlingsgraden ökar. Detta återspeglas överhuvudtaget inte i den föreslagna vägledningen.

Industrin omfattas redan idag av multipla styrmedel och lagstiftningar på energiområdet. Att även införa detaljerade krav på energihushållningsåtgärder i miljötillstånden minskar företagets handlingsfrihet att utföra de åtgärder som ger mest nytta, och riskerar att leda till suboptimeringar och att andra prioriterade klimat- eller miljöåtgärder inte blir av. Till skillnad från till exempel buller eller utsläpp till luft och vatten lämpar sig inte kvantitativa mål i miljötillstånden särskilt väl för energianvändning. Begränsningar i energianvändning kring en enskild verksamhet kan motverka energieffektivisering och hållbarhetsmål för en hel värdekedja. En ökad energianvändning i tillverkningsprocessen kan till exempel kompenseras av en minskad energianvändning i en annan del av värdekedjan. Ökad energianvändning kan också vara nödvändig för att nå andra klimat eller miljömål som till exempel ökad användning av förnybar energi, vätgas eller CCS.

Vägledningar är till för att underlätta både för myndigheter och verksamhetsutövare

En övergripande synpunkt är att vägledningar är till för att underlätta både för myndigheter och verksamhetsutövare. De ska därför beskriva vad som gäller inte vad Naturvårdsverket önskar ska gälla eller avser att driva i domstol. I annat fall blir vägledningen ett normsättande dokument av föreskriftskaraktär som kan gå utöver vad lagstiftaren eller praxis anser rimligt.

Endast relevanta åtgärder ska redovisas

Det är positivt att Naturvårdsverket och Energimyndigheten har haft en ansats att basera vägledningen för energihushållningsplanen på energikartläggningen och på så vis minska den administrativa bördan. I vägledningen anges dock att även åtgärder som är tekniskt genomförbara men som företaget inte bedömt vara kostnadseffektiva att genomföra ska redovisas i energihushållningsplanen. Det skulle innebära en allt för hög detaljeringsgrad i energihushållningsplanen vilket kommer att skapa en orimligt hög administrativ börda både för företag och tillsynsmyndighet. Det är tveksamt om tillsynsmyndigheten kan besitta tillräcklig kompetens för att avgöra vilka åtgärder som är skäligen att genomföra och vilka konsekvenser de får på andra delar av verksamheten. Företagen själva är de som har bäst förutsättningar att avgöra vilka åtgärder som är rimliga att genomföra och i vilken ordning. Ökad administration är kontraproduktiv eftersom det tar resurser som annars skulle kunna arbeta med prioriterade förbättringsåtgärder.

En hög detaljeringsgrad i energihushållningsplanen innebär också en risk för att kommersiella hemligheter blir kända och sprids utanför företaget.

Endast åtgärder som är relevanta och kostnadseffektiva ska genomföras. Avsnittet 2.3 om åtgärder behöver justeras. Enligt miljöbalken 2 kap 5§ alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska hushålla med råvaror och energi. I första hand ska förnybara energikällor användas. Vägledningen går för långt när det skrivs att åtgärder som är tekniskt möjliga men som man valt att inte genomföra ska redovisas. Motiveringen att det behövs för att tillsynsmyndighetens ska kunna avgöra hur miljöbalkens regler om energihushållning uppfylls anser vi vara felaktig. Det går bra att på enklare sätt visa att en verksamhet lever upp till hushållningskravet.

Vägledningen behöver även beakta 2 kap. 7 § i miljöbalken där det står att "Kraven i 2-5 §§ och 6 § första stycket gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder." Åtgärder behöver vara kostnadseffektiva och det är inte relevant att riskera behöva redovisa alla tekniskt möjliga åtgärder om de inte är i närheten av att vara relevanta.

Illustrationen på sid 11 i vägledningen behöver tas bort. Bilden går att tolka som att alla tekniskt möjliga åtgärder är skäligen vilket inte på något sätt stämmer överens med verkligheten.

Verksamheten måste ha rådighet över sina åtgärder

Om beslut om åtgärder som övervägs och beskrivs i en energihushållningsplan delegeras till länsstyrelse eller annan myndighet utanför verksamheten riskerar det att direkt motverka syftet med energihushållningsplanerna. Det är verksamheterna som bäst kan bedöma vilka investeringar som är lämpliga att göra när. Länsstyrelsen eller annan myndighet kan inte ha lika god insikt i verksamheten. De kan inte heller väntas ha mer kunskap om energi än de som dagligen arbetar på anläggningen. Allt för omfattande krav på rapportering riskerar att begränsade resurser både hos företag och myndigheter används till administration och rapportering istället för att genomföra förbättrande åtgärder.

Det kan däremot vara relevant att diskutera sin energihushållningsplan med sin tillsynsmyndighet. I en sådan diskussion kan både långsiktiga strategier liksom kortsiktiga åtgärder diskuteras fritt utan krav på att de ska genomföras. En sådan dialog kan bli betydligt mer konstruktiv och öppen om det inte finns hot om åläggande av irrelevanta åtgärder.

Stockholm

2021-12-01

För Skogsindustrierna

Johan Bruce
Energiansvarig